

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Кафедра філософії та теорії права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ ВЛАДИ»

Освітній рівень : МАГІСТР.

Галузь знань: 08 Право.

Спеціальність: 081 Право.

Факультет: Юридичний.

**Чернівці
2016 рік**

Робоча програма дисципліни «Філософія влади» складена на основі навчальної програми дисципліни.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

- *кандидат юридичних наук, доцент* Гураленко Наталія Анатоліївна.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії та теорії права.
Протокол № 1. від 29 серпня 2016 р.

Завідувач кафедри
філософії та теорії права

проф. Никифорак М.В.

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича за галуззю знань «Право».
Протокол №1 від 29 серпня 2016 року.

Голова
науково-методичної комісії

доц. Савчук С.В.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань/ Напрямок підготовки 0304 «Право»	Вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність: 8.03040101 «Правознавство»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 120 год.		9-й	9-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 30 год. самостійної роботи студента – 90 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Магістр»	Лекції	
		- год.	год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
90 год.	114 год.		
Індивідуальні завдання:			
- год.			
Вид контролю: Семестровий залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/3

для заочної форми навчання – 1/0,05

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою спецкурсу є оволодіння магістрами новітніми досягненнями науки філософії права з теми спецкурсу, глибоке усвідомлення ними соціологічних, психологічних, політичних, правових, етичних та екзистенційних аспектів феномена влади, виявлення детермінантів оптимізації його розвитку у сучасній Україні.

Влада як фундаментальна проблема соціально-природничих наук характеризується невизначеністю, нечіткістю, неоднозначністю та є однією зі

складних об'єктів пізнання мислителів усіх часів. Особливий інтерес до неї виникає у переломні епохи суспільного розвитку, коли посилюється загроза дестабілізації, деградації, деформалізації соціального організму країни і багато що залежить від ефективності функціонування системи влади. Саме такий момент переживає сьогодні Україна, коли сучасні трансформаційні процеси, суперечливі демократичні перетворення, програми модернізації пострадянського суспільства актуалізують пошук теоретичних основ адекватної часу політичної стратегії, створення нової концепції державного будівництва, утвердження відповідальних структур у сфері владних відносин.

В сучасній дійсності лише концептуальна влада спроможна консолідувати суспільні і державні інститути в єдине політичне ціле, несе у собі можливість переборювати девіантні прояви, регулювати міжетнічні та міжконфесійні відносини, створювати передумови для вирішення істотних протиріч у суспільстві. Від концепції влади, уявлень про детермінанти її оптимізації значною мірою залежать не лише теоретична картина цілісної соціальної реальності, а й якість практичних рекомендацій модернізації суспільства, держави. Останнє як одна із передумов сприяє тому, що все більше зростає актуальність проведення соціально-філософського аналізу феномена влади, дослідження, яке дозволяє визначити істинність пропонованих теоретичних моделей цього явища, їх відповідність об'єктивній реальності й виявити основні напрями оптимізації знань про владу, розвитку владних відносин на сучасному етапі трансформації України. Всі вищевикладені процеси обумовлюють необхідність розробки належної навчально-методичної бази, випуску достатньої кількості навчальних посібників та робочих програм з курсу «Філософія влади».

Завдання. У якості конкретних завдань вивчення спецкурсу «Філософія влади» переслідує наступні цілі:

- дослідити генезис кратологічної думки та основні етапи й тенденції її розвитку;
- проаналізувати владу як явище суспільного буття;
- визначити психологічні константи влади;
- охарактеризувати владу як субстанцію політичних відносин;
- дослідити природу державної влади;
- охарактеризувати систему стримувань і противаг як засіб організації та функціонування державної влади;
- визначити правові, етичні та екзистенційні виміри влади.

Опанування магістрами вище зазначеними блоками знань дозволить їм із сучасних наукових позицій подивитись на природу влади як складне явище дійсності, сприятиме визначенню детермінантів оптимізації розвитку феномена влади у сучасній Україні, прискорить та завершить формування у них наукового правничого світогляду в цілому.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати й вміти:

а) під час вивчення Модуля 1 змісту спецкурсу на основі ознайомлення з відповідними правовими доктринами, ключовими нормативними актами, що врегульовують владно-правові відносини студенти одержали стійкі знання з наступних основних блоків цього модуля й повинні **знати**:

- основні концептуальні підходи до розуміння феномена влади;
- класифікаційні критерії поділу влади;
- теорії походження влади;
- атрибутивні властивості владних відносин;
- співвідношення понять «влада», «владовідносини», «вплив», «лідерство», «панування», «володіння», «управління», «керівництво», «виховання», «контроль»;
- співвідношення понять «влада авторитету» та «авторитет влади»;
- атрибутивні властивості тоталітарної, авторитарної, демократичної влади;

вміти:

- характеризувати структуру влади;
- характеризувати владу як феномен зняття протиріч у суспільстві;
- визначати психологічні типи владного суб'єкта;
- визначати співвідношення потенціалу влади та психологічних характеристик людини як суб'єкта;
- визначати співвідношення потенціалу влади та психологічних характеристик людини як особистості;
- визначати співвідношення потенціалу влади та психологічних характеристик людини як індивідуальності;

б) під час вивчення Модуля 2 змісту спецкурсу на основі аналізу Конституції України, регламентів вищих та місцевих органів влади, а також класичних прикладів з правозастосовної практики студенти одержали стійкі знання з наступних вузлових питань цього модуля та повинні **знати**:

- критерії класифікації ресурсів влади;
- форми реалізації влади;
- ознаки державної влади;
- принципи державної влади;
- критерії класифікації державної влади;
- процедури реалізації системи стримувань і противаг;
- природу правової та антиправової влади;
- поняття та особливості люстраційного процесу;
- ресурси люстраційного процесу;
- моральні орієнтири службової поведінки суб'єктів влади;
- особливості деградації влади;
- особливості деформації влади;
- особливості дестабілізації влади

вміти:

- практично застосовувати норми Конституції та чинного законодавства України щодо питань державної влади, її поділу, люстраційних процесів;
- визначати співвідношення понять «панування», «керівництво», «управління», «координація», «контроль»;

- визначати співвідношення понять «державна влада», «політична влада», «державне управління»;
- визначати співвідношення понять «легальна влада» і «легітимна влада»;
- характеризувати принцип розподілу влади як основу створення дієвої системи стримувань і противаг;
- характеризувати вертикальну і горизонтальну структури системи стримувань і противаг;
- визначати співвідношення понять «право влади» і «влада права»;
- характеризувати люстрацію як правовий засіб очищення влади;
- визначати співвідношення понять «моральність влади» і «аморальність влади»;
- визначати співвідношення понять «баланс влади» і «дисбаланс влади».

Кожен із двох модулів складається із відповідних його навчальних елементів (окремих тем), які в свою чергу, у якості додатків мають переліки основних питань для самоперевірки та списки обов'язкової та рекомендованої літератури. Виконання цих завдань має за мету сприяти розвитку у магістрів аналітичного мислення, поглибити їх вміння самостійно працювати з нормативно-правовими актами, систематизувати та закріпити одержані знання.

Опанування магістрами вище зазначеними блоками знань дозволить їм практично застосовувати норми Конституції та чинного законодавства України щодо питань державної влади, її поділу; розробляти концептуальну філософську парадигму феномену влади; виявляти детермінанти оптимізації владних відносин; визначати чинники ефективності владних відносин в сучасній Україні.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. «Влада: історичне, соціальне, психологічне, політичне осмислення».

Тема 1. Генезис та розвиток класичного підходу до розуміння влади

Міфологічні версії божественного походження влади, ідеї про її незмінність, природне виникнення та закономірний круговий циклічний розвиток в уявленнях Конфуція, Лао-цзи, Мо-цзи, Полібія. Вчення Платона про діалектичність проблем влади і держави. Аристотель про природні і соціальні основи владних відносин. Телеологічні погляди на владу (А. Августин, Т. Аквінський), розгляд даного феномену у двох видах – як явища світського (державна влада) і церковного життя (церковна влада). Реалістичне осмислення влади як явища безумовного, необмеженого, та суто державного порядку (Н. Макіавеллі). Ідея абсолютної централізованої державної влади Ж. Бодена. Інструментально-силова концепція влади Т. Гоббса, Дж. Локка, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо. Раціоналізм, гносеологізм, логоцентризм, методологізм класичної концепції влади Г. Гегеля.

Базова література:

1. Арістотель Політика / Арістотель ; пер. с давньогр. та передм. О. Кислюка. – К. : Основи, 2003. – 239 с.
2. Верещак А. Философско-правовые аспекты категории «власть» / А. Верещак // Философия права. – 2001. – № 1(3). – С. 53–54.
3. Капутсіна Н. Зміна уявлень про владу: від раціоналізму Шарля Монтеск'є до постструктуралізму Ролана Барта // Актуальні проблеми держави і права. – Вип. 16. – Одеса : Юридична література, 2002. – С. 139–141.
4. Копилов В. Філософія влади: діагноз поточного стану / В. Копилов // Гуманітарний часопис. – 2009. – № 1. – С. 26–36.
5. Слободянюк А. Проблеми визначення сутності влади в сучасних західних концепціях / А. Слободянюк // Українська культура в іменах і дослідженнях : Наукові записки Рівненського державного інституту культури. – Рівне, 1998. – Вип. III. – С. 63–67.

Додаткова література:

6. Батиев Л. Учение Ш. Монтескье о «Духе законов» / Л. Батиев // Юридический вестник Ростовского государственного экономического университета. – 2005. – Т.1. – № 33. – С. 11–18.
7. Исаев И. Платон: игровые элементы властвования / И. Исаев // Государство и право. – 1993. – № 11. – С. 61–70.
8. Капустіна Н. Зміна уявлень про владу: від раціоналізму Шарля Монтеск'є до постструктуралізму Ролана Барта // Актуальні проблеми держави і права. – Вип. 16. – Одеса : Юридична література, 2002. – С. 139–141.
9. Копилов В. Філософія влади: діагноз поточного стану / В. Копилов // Гуманітарний часопис. – 2009. – № 1. – С. 26–36.
10. Краснокутский А. Власть: методология социально-философского исследования / А. Краснокутский // Новая парадигма: Альманах научных праць. – Запоріжжя: ЗДУ, 2002. – Вип. 26. – С. 27-39.
11. Краснокутский А. Основные этапы и тенденции развития кратологической мысли / А. Краснокутский // Культурологічний вісник: науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряниці. – Запоріжжя : Просвіта, 2003. – Вип. 10. – С. 97-104.
12. Ледяев В. Власть: концептуальный анализ / В. Ледяев. – М. : Рос. полит. энциклоп. (РОССПЭН), 2001. – С. 10-13.
13. Ситник О. Влада як проблема політичної філософії: аналітичний огляд концепцій / О. Ситник // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2008. – № 12. – С. 113–117.
14. Философия власти / под ред. В. Ильина. – М., 1993. – С. 5-23.

Тема 2. Генезис та розвиток некласичного підходу до розуміння влади

Некласична парадигма влади крізь вимір досягнення соціального блага; механізму реалізації суспільних інтересів; приборкання людської агресивності, закладеної у найбільш фундаментальних інстинктах людини. Осмислення влади як асиметричного соціального відношення, у процесі якого суб'єкт впливає на об'єкт, реалізуючи свої наміри, індивідуально-групові інтереси – М. Вебер, С. Л'юкс, Д. Ронг. Вчення Ф. Ніцше про владу як волю і спроможність до самоствердження.

Воля до влади як жага до правління та застосування влади, використання її як творчого інстинкту. Влада з позиції соціальної конфліктології, з позиції відношення панування і покори між класами (К. Маркс, Ф. Енгельс, В. Ленін). Біхевіористський аналіз: влада як політичний, багатоплановий, динамічний процес (Е. Торндайк, Дж. Ватсон, Г. Ласуелл). Приховані, неформальні структури влади у суспільстві. Психоаналітичні концепції влади З. Фрейда, Е. Фромма, К. Хорні. Структурно-функціональний підхід до влади Т. Парсонса. Взаємозв'язок влади із соціальною структурою суспільства, інтеракціоністська концепція влади Р. Дарендорфа. Влада як панування та інституціональне відношення (А. Арендт, Ю. Габермас).

Базова література:

1. Вебер М. Избранные произведения / М. Вебер. – М., 1990. – 589 с.
2. Верещак А. Философско-правовые аспекты категории «власть» / А. Верещак // Философия права. – 2001. – № 1(3). – С. 53–54.
3. Капустіна Н. Зміна уявлень про владу: від раціоналізму Шарля Монтеск'є до постструктуралізму Ролана Барта // Актуальні проблеми держави і права. – Вип. 16. – Одеса : Юридична література, 2002. – С. 139–141.
4. Копилов В. Філософія влади: діагноз поточного стану / В. Копилов // Гуманітарний часопис. – 2009. – № 1. – С. 26–36.
5. Слободянюк А. Проблеми визначення сутності влади в сучасних західних концепціях / А. Слободянюк // Українська культура в іменах і дослідженнях : Наукові записки Рівненського державного інституту культури. – Рівне, 1998. – Вип. III. – С. 63–67.

Додаткова література:

6. Алєхин В., Коноваленко Н. Воля и власть в социальном управлении (историко-философский аспект) / В. Алєхин, Н. Коноваленко // Менеджер. – 1998. – № 1. – С. 75–81.
7. Вербицька І. Поняття «ressentiment» у концепції волі до влади Ф. Ніцше й у моральному вченні М. Шелера / І. Вербицька // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук. праць. – Вип. 52. – К. : Український Центр духовної культури, 2006. – С. 96–104.
8. Вербицька І. Влада і Mitsein в екзистенціальній філософії М. Гайдегера / І. Вербицька // Практична філософія. Науковий журнал. – № 1 (23). – 2007. – К. : ПАРАПАН, 2007. – С. 135–141.
9. Вербицька І. Співвідношення влади і буття в філософії М. Гайдегера / І. Вербицька // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук. праць. – Вип. 62. – К. : Український Центр духовної культури, 2007. – С. 149–157.
10. Зайдель М. Сучасні та постмодерністські концепції природи та еволюції влади / М. Зайдель // Вісник Харківського національного університету ім. В. Каразіна. – Х. : Видавництво ХНУ ім. В. Каразіна. – 2010. – № 912 : Серія. Питання політології. – Вип. 17. – С. 49–55.
11. Капустіна Н. Реалізація сучасних уявлень про владу: суперечності та шляхи їх подолання / Н. Капустіна // Актуальні проблеми держави і права. – Випуск 18. – Одеса : Юридична література, 2003. – С. 687–690.

12. Краснокутский А. Власть: методология социально-философского исследования / А. Краснокутский // *Нова парадигма: Альманах наукових праць*. – Запоріжжя : ЗДУ, 2002. – Вип. 26. – С. 27-39.
13. Краснокутский А. Основные этапы и тенденции развития кратологической мысли / А. Краснокутский // *Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряниці*. – Запоріжжя : Просвіта, 2003. – Вип. 10. – С. 97-104.
14. Ледяев В. Власть: концептуальный анализ : монография / В. Ледяев. – М. : Рос. полит. энциклоп. (РОССПЭН), 2001. – С. 10-13.
15. Ледяев В. Современные концепции власти: аналитический обзор / В. Ледяев // *Социологический журнал*. – 1996. – № 3/4. – С. 109–111.
16. Макаренко В. Концепция власти в политической социологии М. Вебера / В. Макаренко // *Государство и право*. – 1985. – № 5. – С. 111–116.
17. Ситник О. Влада як проблема політичної філософії: аналітичний огляд концепцій / О. Ситник // *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. – 2008. – № 12. – С. 113–117.

Тема 3. Теорії походження влади

Теологічна теорія походження влади. Патріархальна теорія походження влади. Договірна теорія походження влади. Органічна теорія походження влади. Теорія насильства. Еволюційна теорія походження влади. Теорія суперництва елітарних груп. Психологічна теорія походження влади та ін.

Базова література:

1. Верещак А. Философско-правовые аспекты категории «власть» / А. Верещак // *Философия права*. – 2001. – № 1(3). – С. 53–54.
2. Власов Ю. Власть, право, мораль: категориальная проблематика в актуальных идеях русской философии / Ю. Власов. – М. : Пропаганда, 1998. – 158 с.
3. Демидов А. Власть в единстве и многообразии ее измерений / А. Демидов // *Государство и право*. – 1995. – № 11. – С. 84–88.
4. Журов М. Основы теории общения: Аффiliation и власть как социально-психологические феномены в организации совместных отношений / М. Журов. – Симферополь; Харьков : Бланк-Экспресс, 2000. – С. 28-38.
5. Зверев А. Теория бюрократии: от М. Вебера до Л. Фон Мизеса / А. Зверев // *Государство и право*. – 1992. – № 1. – С. 88–94.
6. Сиренко В. Интересы и власть : монография / В. Сиренко. – К. : Ориенти, 2006. – С. 89-96.
7. Харченко Л. Концептуальный дискурс теорії еліти до початку ХХ століття / Л. Харченко // *Вісник СевНТУ : зб. наук. праць. Серія: Політологія*. – 2010. – Вип. 112. – С. 7–11.

Додаткова література:

8. Волков В. Кратология как наука и учебная дисциплина / В. Волков // *Власть*. – 2002. – № 4. – С. 12–14.
9. Дмитриев Ю., Златопольский А. Гражданин и власть / Ю. Дмитриев, А. Златопольский. – М. : Манускрипт, 1994. – 160 с.

10. Добош О. Взаємозв'язок влади і права: еволюція концепцій / О. Добош // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2010. – Вип. 3. – С. 57–65.
11. Дунаєва Л. Особливості аналізу категорії «влада» в сучасних політологічних дослідженнях / Л. Дунаєва // Наукові праці. Політологія. – 2009. – № 97. – С. 6–10.
12. Краснокутский А. Основные этапы и тенденции развития кратологической мысли / А. Краснокутский // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя: Просвіта, 2003. – Вип. 10. – С. 97-104.
13. Ледяев В. Современные концепции власти: аналитический обзор / В. Ледяев // Социологический журнал. – 1996. – № 3/4.– С. 109–126.

Тема 4. Влада як явище суспільного буття.

Співвідношення понять «влада», «владовідносини», «вплив», «авторитет», «лідерство», «панування», «володіння», «управління», «керівництво», «виховання», «контроль» та ін. Основні напрямки аналізу влади: 1) влада з позиції персонального атрибуту; 2) влада з позиції міжперсональної конструкції; 3) влада з позиції асиметричного причинного феномена; 4) влада з позиції ресурсу.

Структура влади. Мета та цілі влади. Принципи ефективності влади. Дихотомія прояву влади: влада безпосередня та влада опосередкована. Влада як феномен зняття протиріч у суспільстві.

Базова література:

1. Амелин В. Власть как общественное явление / В. Амелин // Социально-политические науки. – 1991. – № 2. – С. 38–41.
2. Влада в Україні на зламі другого і третього тисячоліть : монографія / О. Бандурка, В. Греченко. – Харків : Ун-т внутр. справ, 2009. – С. 35-44.
3. Здравосмыслов А. Власть и общество / А. Здравосыслов // Социологический журнал. – 1994. – № 2. – С. 75–81.

Додаткова література:

4. Антонович И. Общественные движения и проблема власти / И. Антонович // Социально-политические науки. – 1991. – № 4. – С. 3–9.
5. Демидов А. Власть в единстве и многообразии ее измерений / А. Демидов // Государство и право. – 1995. – № 11. – С. 84–88.
6. Краснов Б. Власть как общественное явление / Б. Краснов // Социально-политический журнал. – 1994. – № 7–8. – С. 24–26.
7. Краснокутский А. Власть: методология социально-философского исследования / А. Краснокутский // Нова парадигма : альманах наукових праць. – Запоріжжя : ЗДУ, 2002. – Вип. 26. – С. 27-39.
8. Крэстева А. Власть и элита в обществе без гражданского общества / А. Крэстева // Социологические исследования. – 1996. – № 4. – С. 19–29.
9. Саверенчук О. Феномен власти. Особенности его трансформации к социальным условиям / О. Саверенчук // Вісник Луганської академії внутрішніх справ. – Луганськ, 2003. – Вип. 3.– С. 18–25.

10. Слободянюк А. Соціальні норми та цінності як невід'ємні характеристики категорії влади / А. Слободянюк // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія : Соціологія. Психологія. Педагогіка. – Вип. 9. – К., 2000. – С. 5–7.
11. Слободянюк А. Роль громадської думки в процесі демократизації влади (історико-соціологічний аспект) / А. Слободянюк // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія : Соціологія. Психологія. Педагогіка. – Вип. 10. – К., 2001. – С. 17–20.
12. Тихомиров Ю. Власть в обществе: единство и разделение / Ю. Тихомиров // Советское государство и право. – 1990. – № 2. – С. 35–43.

Тема 5. Психологія влади.

Психологія влади як вчення про закономірності, мотиви, чинники впливу влади на людину. Психологізація владних відносин. Влада як надіндивідуальне, надемпіричне, абсолютне явище. Влада як здатність і можливість діяти, приймати рішення. Влада як бездіяльність. Співвідношення влади та впливу. Реальне та потенційне у владі. Психологічний вплив як шлях реалізації влади. Особистісна потреба влади. Влада та лідерство. Влада і маса. Психологічна структура влади. Владні мотиви: егоцентричні та соціоцентричні. Психологічні механізми влади. Влада як потенційно-вольові відносини між людьми. Владні відносини домінуючого-антогонізму. Влада як можливість розпоряджатися визначними суспільними ресурсами та перетворення власної поведінки та поведінки інших. Класифікація психотипів залежно від ставлення до влади (Е. Вятр): активісти, компетентні спостерігачі, компетентні критики, пасивні громадяни, аполітичні суб'єкти. Психологічні типи владного суб'єкта: нонконформіст, конформіст, диктатор, авантюрист, демократ. Засоби владного психологічного впливу: переконання, погроза, обіцянка, винагорода, насилля, примус, зміна обстановки.

Співвідношення потенціалу влади та психологічних характеристик людини як суб'єкта (воля, афект, мислення). Співвідношення потенціалу влади та психологічних характеристик людини як особистості (цілеспрямованість, темперамент, характер, можливості). Співвідношення потенціалу влади та психологічних характеристик людини як індивідуальності (продуктивність, життєвий шлях, знання, досвід).

Базова література:

1. Влада в Україні на зламі другого і третього тисячоліть : монографія / О. Бандурка, В. Греченко. – Х. : Ун-т внутр. справ, 2009. – С. 88-94.
2. Конфисохор А. Психология власти : учеб. пособие / А. Конфисохор. – СПб., 2001. – С. 44-48.

Додаткова література:

3. Алёхин В. Воля и власть в социальном управлении (историко-философский аспект) / В. Алёхин, Н. Коноваленко // Менеджер. – 1998. – № 1. – С. 75–81.
4. Брехаря С. Мотивация власти как чинник політичної діяльності / С. Брехаря // Наукові записки : зб. наук. праць. – Вип. 11. – К. : ІПіЕНД, 2000. – С. 340–347.

5. Бульбенюк С. Аналіз могутності і впливу в концепті політичної влади: основні підходи та напрями / С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2010. – № 1. – С. 155–159.
6. Журов М. Основы теории общения: Аффилиация и власть как социально-психологические феномены в организации совместных отношений / М. Журов. – Симферополь; Харьков : Бланк-Экспресс, 2000. – С. 47-54.
7. Максакова Р. Влада народу як першооснова забезпечення ефективного державного управління / Р. Максакова // Право України. – 2015. – № 5. – С. 90–96.
8. Палько Я. Феномен влади: виміри свободи і підлеглості / Я. Палько // Наука. Релігія. Суспільство. – 2003. – № 1. – С. 107–112.
9. Проблеми влади і права в умовах посттоталітарних трансформацій: міждисциплінарний аналіз : монографія ; заг. ред. М. Панова, О. Данильяна. – Х. : Право, 2004. – С. 94-99.
10. Сиренко В. Интересы и власть : монография / В. Сиренко. – К. : Орияни, 2006. – С. 132-139.
11. Сущенко В. Психологія державної влади та конфлікт інтересів особи / В. Сущенко // Прокуратура. Людина. Держава. – 2005. – № 10(52). – С. 55-60.
12. Философия власти : монография / К. Гаджиев, В. Ильин, А. Панарин, А. Рябов ; под. ред. В. Ильина. – М. : Москов. гос. ун-т, 1993. – С. 33-38.

Тема 6. Влада як субстанція політичних відносин

Влада – онтологносеологічна субстанція політичних відносин. Політика як форма реалізації влади. Філософія політики як форма концептуалізації владної динаміки держави. Державна політика як інтенсивно-концентрований вираз політичних відносин у суспільстві. Силкові характеристики влади. Політичні особливості влади як сили і ризик влади. Пастки влади як саморуйнації особи і суспільства. Влада як форма самореалізації політичної свободи і політичної відповідальності. Влада як авторитетне підпорядкування: «влада авторитету» та «авторитет влади». Атрибутивні властивості владних відносин: політика, право, економіка, пропаганда.

Природа тоталітарної влади. Право як політика та інструмент державної влади. Взаємозв'язок проблеми «влада-вплив» та «реалізація влади – механізм її соціалізації». Визначення механізму реалізації влади при зміні влади впливом. Зловживання владою. Бюрократична влада.

Базова література:

1. Авторханов А. Технология власти : монография / А. Авторханов. – М., 1992. – С. 55-68.
2. Брехаря С. Мотивація влади як чинник політичної діяльності / С. Брехаря // Наукові записки : Збірник. – Вип. 11. – К. : ІПіЕНД, 2000. – С. 340-347.
3. Влада в Україні на зламі другого і третього тисячоліть : монографія / О. Бандурка, В. Греченко. – Харків : Ун-т внутр. справ, 2009. – С. 99-118.

4. Дунаєва Л. Особливості аналізу категорії «влада» в сучасних політологічних дослідженнях / Л. Дунаєва // Наукові праці. Політологія. – 2009. – № 97. – С. 6-10.

Додаткова література:

5. Бульбенюк С. Аналіз могутності і впливу в концепті політичної влади: основні підходи та напрями / С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2010. – № 1. – С. 155-159.
6. Гражданин и власть : монография / Ю. Дмитриев, А. Златопольский. – М. : Манускрипт, 1994. – 160 с.
7. Дегтярёв А. Политическая власть как регулятивный механизм социального общения / А. Дегтярёв // Полис. – 1996. – № 3. – С. 63–70.
8. Демидов А. Власть в единстве и многообразии ее измерений / А. Демидов // Государство и право. – 1995. – № 11. – С. 84-88.
9. Заколотный В. Государство как основной институт политической власти : учеб. пособие / В. Заколотный. – М. : МГТА, 1999. – С. 99-115.
10. Євтушенко О. Влада у категоріальному апараті сучасної політичної науки / О. Євтушенко // Гілея. – 2010. – № 40. – С. 1-11.
11. Курскова Г. Политический феномен власти / Г. Курскова // Социально-гуманитарные знания. – 2000. – № 1. – С. 95-102.
12. Лоббизм: проблемы правового регулирования : монография / А. Малько, В. Субочев. – Пятигорск, 2003. – С. 25-34.
13. Цели и средства в праве и правовой политике : монография / А. Малько, К. Шундигов. – Саратов : ГОУ ВПО «Саратовская государственная академия права», 2003. – С. 42-51.
14. Музиченко Г. Принципи та механізми здійснення влади в сучасних політичних системах / Г. Музиченко // Наукові праці. – 2009. – № 97. – С. 62-65.
15. Парсонс Т. О понятии «политическая власть» / Т. Парсонс // Антология мировой политической мысли: в 4т. – М., 1997. – Т. 2. – С. 479-486.
16. Ситник О. Влада як проблема політичної філософії: аналітичний огляд концепцій / О. Ситник // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2008. – № 12. – С. 113-117.
17. Цокур Є. Політико-правові концепції феномену політичної влади / Є. Цокур // Право України. – 2009. – № 11. – С. 132-138.
18. Politica Hermetia: скрытые аспекты власти : монография / И. Исаев. – М. : Юристъ, 2003. – 575 с.

Тема 7. Класифікація влади.

За сферами вияву (соціальна, політична, державна, економічна, юридична, світська, духовна, сімейна). За обсягом прерогатив (державна, міжнародна). За суб'єктом влади (влада народу, класова, партійна, парламентська, президентська). За типом суб'єкта влади (одноосібна, колегіальна, групова). За методами здійснення (примушення, насильство, переконання). За режимом правління (тоталітаризм, авторитаризм, лібералізм, демократизм). За джерелом (влада винагорода, примусу, нормативна, еталонна, інформаційна). За рівнем (загальнодержавна, регіональна, місцевого самоврядування).

Базова література:

1. Проблеми влади і права в умовах посттоталітарних трансформацій: міждисциплінарний аналіз : монографія / за заг. ред. М. Панова, О. Данильяна. – Х. : Право, 2004. – С. 11-18.
2. Халипов В. Кратология как система наук о власти : уч. пособие / В. Халипов. – М. : Республика, 1999. – С. 35-41.

Додаткова література:

3. Домбровська О. Влада як правова категорія: поняття, види та функції / О. Домбровська // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2008. – № 4(14). – С.73-77.
4. Бульба О. До питання поділу влади в Україні: пошук оптимальних варіантів / О. Бульба // Право України. – 2004. – № 4. – С. 27-29.
5. Добош О. Державна влада в системі соціальної влади / О. Добош // Науково-аналітичний журнал з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності. – 2010. – Трав.-черв. – № 3(69), ч. 2. – С. 225-230.
6. Косов Р. Теория разделения властей : учеб. пособие / Р. Косов. – Тамбов : Тамб. гос. тех. ун-т, 2005 – 80 с.
7. Чиркин В. Легализация и легитимация государственной власти / В. Чиркин // Государство и право. – 1995. – № 8. – С. 97-104.
8. Шморгун О. Про обмеження влад та необмежену владу: філософсько-політологічний ракурс / О. Шморгун // Вісник Національної Академії Наук України. – 1999. – № 11. – С. 23-39.

Змістовний модуль 2. «Влада: правове, етичне, екзистенційне осмислення. Державна влада».

Тема 8. Ресурси влади.

Матеріальні ресурси влади. Соціальні ресурси влади. Духовні ресурси влади. Демографічні ресурси влади. Політичні ресурси влади. Силові ресурси влади. Правові ресурси влади.

Контроль ресурсів як основа влади. Ресурси у «остенсивному» (наглядному), «телеологічному» (цільовому) та універсальному розумінні.

Базова література:

1. Демидов А. Ценностные измерения власти / А. Демидов // Политические исследования. – 1996. – № 3. – С. 121–128.
2. Капустіна Н. Право влади або влада права? (Шляхи розвитку правової держави) / Н. Капустіна // Актуальні проблеми держави і права. – Вип. 12. – Одеса: Юридична література, 2001. – С. 244–247.
3. Краснокутський О. Сучасна влада в межах еволюційної парадигми // Нова парадигма: Альманах наукових праць / О. Краснокутський. – Запоріжжя: ЗДУ, 2002. – Вип. 24. – С. 107-114.
4. Лядев В. Формы власти: типологический анализ / В. Лядев // Полис. – 2000. – № 2. – С. 31-36.

5. Рябов А. Легитимность и легальность власти / А. Рябов // Полис. – 1994. – № 2. – С. 14-19.

Додаткова література:

6. Бульбенюк С. Аналіз могутності і впливу в концепті політичної влади: основні підходи та напрями / С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2010. – № 1. – С. 155–159.
7. Домбровська О. Влада як правова категорія: поняття, види та функції / О. Домбровська // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2008. – № 4(14). – С. 73–77.
8. Кабышев В. Человек и власть: конституционные принципы взаимоотношений / В. Кабышев // Личность и власть (конституционные вопросы) : межвуз. сбор. науч. статей. – Ростов н/Д, 1995. – С. 14–23.
9. Ломжець Ю. Формування оптимальної концепції розподілу влади (зарубіжний і вітчизняний досвід) / Ю. Ломжець // Наукові праці. – 2010. – Том 131. – Вип. 118. – С. 173–178.
10. Огурцов А. Наука: власть и коммуникация / А. Огурцов // Вопросы философии. – 1990. – № 11. – С. 128–135.
11. Палько Я. Феномен влади: виміри свободи і підлеглості / Я. Палько // Наука. Релігія. Суспільство. – 2003. – № 1. – С. 107–112.
12. Панарин А. Онтология власти / А. Панарин // Философия власти / К. Гаджиев, В. Ильин, А. Панарин, А. Рябов ; под. ред. В. Ильина. – М. : Изд-во Москов. ун-та, 1993. – С. 112-119.

Тема 9. Форми реалізації влади.

Форми влади (за юридичною підставою здійснення суб'єктами владних повноважень): 1) безпосереднє народовладдя (безпосередня суспільна влада, первинна влада); 2) представницька демократія (народне представництво, вторинна влада); 3) непередставницькі форми функціонування влади (непередставницька демократія, професійне народовладдя).

Форми реалізації влади: панування, керівництво, управління, координація, організація, контроль.

Базова література:

1. Ледяв В. Формы власти: типологический анализ / В. Ледяв // Полис. – 2000. – № 2. – С. 31-36.
2. Авторханов А. Технология власти : монография / А. Авторханов. – М., 1992. – С. 135-149.
3. Капустіна Н. Право влади або влада права? (Шляхи розвитку правової держави) / Н. Капустіна // Актуальні проблеми держави і права. – Вип. 12. – Одеса: Юридична література, 2001. – С. 244–247.
4. Музиченко Г. Принципи та механізми здійснення влади в сучасних політичних системах / Г. Музиченко // Наукові праці. – 2009. – № 97. – С. 62–65.

Додаткова література:

5. Дмитриев Ю. Соотношение понятий политической и государственной власти в условиях формирования гражданского общества / Ю. Дмитриев // Государство и право. – 1994. – № 7. – С. 79-82.
6. Заколотный В. Государство как основной институт политической власти : учеб. пособие / В. Заколотный. – М. : МГТА, 1999. – С. 54-61.
7. Козловський А. Право як пізнання : Вступ до гносеології права / А. Козловський. – Чернівці : Рута, 1999. – С. 116-122.
8. Меньшов В. Власть и самоуправление / В. Меньшов. – Ростов-н/Д. : Интер, 1991. – С. 19-28.
9. Славный Б. Проблема власти: новое измерение / Б. Славный // Полис. – 1991. – № 5. – С. 85–90.

Тема 10. Державна влада.

Філософсько-правова природа державної влади. Співвідношення понять «державна влада», «політична влада», «державне управління». Ознаки державної влади. Принципи державно влади. Функції державної влади. Методи здійснення державної влади. Різновиди державної влади: 1) за формою державного правління (монархічна, республіканська); 2) за формою територіального устрою (унітарна, федеративна, конфедеративна); 3) за формою політичного режиму (демократична, авторитарна, тоталітарна); 4) за структурою правлячого суб'єкта (одноособова, поліархічна); 5) за способом отримання влади (виборна, спадкова, традиційна, узурпована, змішана); 6) за формами прояву (примусова, комунікаційна, компетентна); 7) за поділом функцій влади (законодавча, виконавча, судова, контрольна-наглядова); 8) за правовими підставами здійснення (конституційна – офіційна, законна, легальна; неконституційна – незаконна, нелегітимна, «тіньова», корумпована); 9) за наслідками (прогресивна, реакційна, гальмуюча, ефективна, неефективна, реальна, формальна); 10) за ступенем обмеженості (абсолютно обмежена, відносно обмежена, необмежена). Взаємозв'язок державної влади та форми державного правління. Легалізація та легітимація державної влади. Онтологічно-субстанціональний аспект легітимації влади. Ціннісні закономірності існування державної влади в організаційно-правовому аспекті її стосунків із суспільством та індивідами. Основні принципи концепції обмеження державної влади.

Базова література:

1. Барабаш Ю. Ефективність державної влади в умовах дефіциту демократії (конституційні аспекти) / Ю. Барабаш // Право України. – 2015. – № 5. – С. 81–89.
2. Куян І. Забезпечення верховенства державної влади як необхідна передумова ефективності управління суспільством / І. Куян // Право України. – 2015. – № 5. – С. 39–46.
3. Максакова Р. Влада народу як першооснова забезпечення ефективного державного управління / Р. Максакова // Право України. – 2015. – № 5. – С. 90–96.

4. Скрипнюк В. Забезпечення ефективності функціонування системи демократичної влади: Україна і зарубіжний досвід / В. Скрипнюк // Право України. – 2015. – № 5. – С. 72–80.
5. Шемшученко Ю. Проблеми децентралізації публічної влади в контексті підвищення її ефективності / Ю. Шемшученко, М. Пухтинський // Право України. – 2015. – № 5. – С. 39–46.
6. Ющик О. Загальні теоретико-методологічні питання ефективного державного управління / О. Ющик // Право України. – 2015. – № 5. – С. 17-27.

Додаткова література:

7. Дмитриев Ю. Соотношение понятий политической и государственной власти в условиях формирования гражданского общества / Ю. Дмитриев // Государство и право. – 1994. – № 7. – С. 79-82.
8. Добош О. Державна влада в системі соціальної влади / О. Добош // Науково-аналітичний журнал з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності. – 2010. – Трав.-черв. – № 3(69), ч. 2. – С. 225-230.
9. Рябов А. Легальность и легитимность власти / А. Рябов // Полис. – 1994. – № 2. – С. 14-19.
10. Скрипнюк В. Державна влада в Україні: проблеми взаємодії політики і управління / В. Скрипнюк // Право України. – 2003. – № 3. – С. 14-20.
11. Чехович Т. Сутність та юридична природа державної влади / Т. Чехович // Часопис Київського університету права. – К. : Київський університет права, 2003. – № 3. – С. 18–21.
12. Чиркин В. Легализация и легитимация государственной власти / В. Чиркин // Государство и право. – 1995. – № 8. – С. 97-104.
13. Чиркин В. Разделение властей: социальные и юридические аспекты / В. Чиркин // Советское государство и право. – 1990. – № 8. – С. 7-10.

Тема 11. Система стримувань і противаг як засіб організації та функціонування державної влади

Історична трансформація «вертикальної» ієрархії влади на «горизонтальну» (Дж. Локк, Т. Гоббс, Ш. Монтеск'є, Т. Джефферсон).

Принцип розподілу влади як основа створення дієвої системи стримувань і противаг. Розподіл влади як ціннісний аспект функціонування політичних режимів. Значення наявності громадянського суспільства в умовах створення системи стримувань і противаг.

Громадська експертиза як форма впливу громадськості на процес прийняття рішень органами державної влади в контексті реалізації системи стримувань і противаг. Роль механізмів стримувань і противаг у впровадженні відкритої та прозорої державної політики. Шляхи формування дієвої системи стримувань і противаг.

Дворівнева структура системи стримувань і противаг: вертикальна і горизонтальна. Методи системи стримувань і противаг: контроль; координація; планування спільних заходів; укладення угод про спільну діяльність та відповідальність тощо.

Процедури реалізації системи стримувань і противаг: 1) письмові (процедура імпічменту, право вето, запити депутатів); 2) усні (контрасигнування, вотум недовіри).

Законодавча влада у системі розподілу державної влади. Виконавча влада у системі розподілу державної влади. Судова влада у системі розподілу державної влади. Інформаційна влада.

Базова література:

1. Система стримувань і противаг у сфері державно-управлінських відносин: наук.-метод. рекомендації ; за заг. ред. В. Ребкала, М. Логунової, В. Шахова. – К. : НАДУ, 2008. – С. 3-16.
2. Фрицький Ю. Система стримувань і противаг як засіб організації та функціонування державної влади в Україні / Ю. Фрицький // Право і суспільство. – 2009. – № 2. – С. 12-17.
3. Вельский К. Разделение властей и ответственность в государственном управлении (политический аспект) : монография / К. Вельский. – М. : Правоведение, 1990. – С. 10-17.
4. Прилуцький С. Концептуальні підходи до реформування судової влади / С. Прилуцький // Право України. – 2015. – № 11. – С. 113–125.
5. Теплюк М. Конституційні основи ефективності державної влади в Україні в умовах здійснення реформ / М. Теплюк // Право України. – 2015. – № 5. – С. 47–53.

Додаткова література:

6. Вартикян Р. Концепция разделения властей: теория и опыт, история и современность / Р. Вартикян // Юридический вестник. – 2000. – Вып. 4. – С. 3-15.
7. Володина Л. Разделение властей: обеспечение прав / Л. Володина // Вестник Омского государственного университета. – 2005. – № 5. – С. 15-17.
8. Косов Р. Теория разделения властей : учеб. пособие / Р. Косов. – Тамбов, 2005 – С.3-7.
9. Левакин И. Философско-правовые и исторические основы разделения государственной власти / И. Левакин // Законодательство и экономика. – 2005. – № 1. – С. 21–24.
10. Ломжець Ю. Формування оптимальної концепції розподілу влади (зарубіжний і вітчизняний досвід) / Ю. Ломжець // Наукові праці. – 2010. – Том 131. – Вип. 118. – С. 173-178.
11. Романенко В. Разделение властей в теории и практике конституционализма / В. Романенко // Теория и практика общественного развития. – 2010. – № 3. – С. 173-177.
12. Чехович Т. Механізм стримувань та противаг як спосіб вирішення конфліктів між органами державної влади / Т. Чехович // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – К. : Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2001. – Вип. 43. – С. 21-24.

13. Шаповал В. Виконавча влада в контексті форм державного правління (теорія і практика світового конституціоналізму) / В. Шаповал // Право України. – 2015. – № 11. – С. 77–88.
14. Шаповал В. Виконавча влада в контексті форм державного правління (теорія і практика світового конституціоналізму) / В. Шаповал // Право України. – 2015. – № 12. – С. 92–100.

Тема 12. Право як форма прояву влади.

Право як політика та інструмент державної влади. Право як форма влади і влада права, їх взаємототожність і відмінність. Влада як дія позитивного права. Політична, державна влада та інструменти примусу. Влада як антипод права. Влада і закон; право і закон: питання співвідношення та взаємозв'язку. Правова й антиправова влада. Залежність проблеми природи, сутності влади, співвідношення її із правом від варіанту того чи іншого типу праворозуміння. Позитивістська, природно-правова та соціологічна конструкції співвідношення влади і права. Право і влада як екстраполяція психологічного фактора, функції психіки (Л. Петражицький). Правове регулювання організації та функціонування влади у сучасній Україні.

Базова література:

1. Алексеев С. Философия права / С. Алексеев. – М. : НОРМА, 1997. – С. 97-108.
2. Антропология права : навч. посібник ; за ред. В.І. Кушнерця. – К., 2011. – С. 137-144.
3. Домбровська О. Влада як правова категорія: поняття, види та функції / О. Домбровська // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2008. – № 4(14). – С. 73–77.
4. Проблеми влади і права в умовах посттоталітарних трансформацій: міждисциплінарний аналіз : монографія ; за заг. М. Панова, О. Данильяна. – Х. : Право, 2004. – С. 68-75.

Додаткова література:

5. Власов Ю. Власть, право, мораль: категориальная проблематика в актуальных идеях русской философии / Ю. Власов. – М. : Пропаганда, 1998. – С. 3-9.
6. Добош О. Юридична конструкція влади / О. Добош // Науково-аналітичний журнал з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності. – 2010. – Січ.-лют. – № 1 (67), ч. 2. – С. 143–148.
7. Добош О. Сучасна правова думка про взаємозумовленість влади і права / О. Добош // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2010. – Вип. 2. – С. 35–42.
8. Добош О. Взаємозв'язок влади і права: еволюція концепцій / О. Добош // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2010. – Вип. 3. – С. 57–65.
9. Капустіна Н. Право влади або влада права? (Шляхи розвитку правової держави) / Н. Капустіна // Актуальні проблеми держави і права. – Вип. 12. – Одеса : Юридична література, 2001. – С. 244–247.
10. Козловський А. Право як пізнання : Вступ до гносеології права / А. Козловський. – Чернівці : Рута, 1999. – С. 154-155, 252-254.

- 11.Краснов Б. Теория власти и властных отношений / Б. Краснов // Социально-политический журнал. – 1994. – № 3. – С. 76–84.

Тема 13. Люстрація як правовий засіб очищення влади

Люстрація як засіб демократизації політичної системи України. Люстрація як інститут перехідної справедливості, що має на меті запобігти рецидивам авторитаризму, захистити демократичні надбаня і формувати нову політичну систему. Поняття, особливості люстраційного процесу. Принципи люстраційного процесу. Ресурси люстраційного процесу.

Посади, щодо яких здійснюються заходи з очищення влади. Критерії здійснення очищення влади. Повноваження Міністерства юстиції України у механізмі проведення перевірок за процесом очищення влади. Єдиний державний реєстр осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади».

Базова література:

1. Закон України «Про очищення влади» від 26.04.15 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 44. – Ст. 2041.
2. Барабаш Ю. Ефективність державної влади в умовах дефіциту демократії (конституційні аспекти) / Ю. Барабаш // Право України. – 2015. – № 5. – С. 81–89.
3. Лученко Д. Очищення влади (люстрація): погляд крізь практику Вищого адміністративного суду України / Д. Лученко // Право України. – 2015. – № 9. – С. 77–78.
4. Миколенко О. Люстрація як правовий засіб очищення влади: правова природа та проблеми реалізації / О. Миколенко // Право України. – 2016. – № 9. – С. 63–70.
5. Смородинський В. Проблема впровадження люстраційних процедур очищення державної влади / В. Смородинський // Право України. – 2015. – № 5. – С. 111–120.
6. Шемшученко Ю. Проблеми децентралізації публічної влади в контексті підвищення її ефективності / Ю. Шемшученко, М. Пухтинський // Право України. – 2015. – № 5. – С. 39–46.

Додаткова література:

7. Куян І. Забезпечення верховенства державної влади як необхідна передумова ефективності управління суспільством / І. Куян // Право України. – 2015. – № 5. – С. 39–46.
8. Максакова Р. Влада народу як першооснова забезпечення ефективного державного управління / Р. Максакова // Право України. – 2015. – № 5. – С. 90–96.
9. Прилуцький С. Концептуальні підходи до реформування судової влади / С. Прилуцький // Право України. – 2015. – № 11. – С. 113–125.

- 10.Теплюк М. Конституційні основи ефективності державної влади в Україні в умовах здійснення реформ / М. Теплюк // Право України. – 2015. – № 5. – С. 47–53.
- 11.Рябов А. Легальность и легитимность власти / А. Рябов // Полис. – 1994. – № 2. – С. 14-19.
- 12.Скрипнюк В. Забезпечення ефективності функціонування системи демократичної влади: Україна і зарубіжний досвід / В. Скрипнюк // Право України. – 2015. – № 5. – С. 72–80.
- 13.Ющик О. Загальні теоретико-методологічні питання ефективного державного управління / О. Ющик // Право України. – 2015. – № 5. – С. 17-27.
- 14.Шаповал В. Виконавча влада в контексті форм державного правління (теорія і практика світового конституціоналізму) / В. Шаповал // Право України. – 2015. – № 11. – С. 77–88.
- 15.Шаповал В. Виконавча влада в контексті форм державного правління (теорія і практика світового конституціоналізму) / В. Шаповал // Право України. – 2015. – № 12. – С. 92–100.

Тема 14. Етичні аспекти влади.

Моральність і аморальність влади. Цінність володіння владою. Межі та норми застосування влади. Моральні орієнтири службової поведінки суб'єктів влади. Відповідність влади прийнятим у суспільстві соціальним нормам, традиціям, моралі. Суб'єктивний прояв влади. Співвідношення свободи і правопорядку. Влада і моральна відповідальність. Дифузія відповідальності: поняття, сутність. Принцип доцільності юридичної відповідальності. Свавілья влади. Зловживання владою. Моральний альтруїзм індивіда. Моральний егоцентризм індивіда. Моральна демагогія, правовий і політичний популізм як етичні проблеми співвідношення цілей та засобів. Баланс і дисбаланс влади. Війна як основний стимулюючий чинник деспотичної влади. Правова та моральна культура суб'єкта влади. Правосвідомість суб'єкта влади як базовий компонент правової культури. Деформація правосвідомості: правовий нігілізм, правовий інфантилізм, негативно-правовий радикалізм, спекулятивно-правовий популізм і морально-правовий конформізм. Етична інфраструктура у сфері політико-адміністративних відносин. Етика суддів та державних службовців. Етичний кодекс як основа розвитку самоконтроля суб'єкта влади. Рольове значення етичних кодексів в системі нормативних актів. Філософсько-правовий аналіз феноменів патології влади. Деградація влади. Деформація влади. Дестабілізація влади.

Базова література:

1. Авторханов А. Технология власти / А. Авторханов. – М., 1992. – С. 9-18.
2. Баллестрем К. Власть и мораль (основная проблема политической этики) / К. Баллестрем // Философские науки. – 1991. – № 8. – С. 83–93.
3. Демидов А. Ценностные измерения власти / А. Демидов // Политические исследования. – 1996. – № 3. – С. 121–128.

Додаткова література:

4. Алимов Р. Конструкция «злоупотребления правом» как способ ограничения частного интереса (межотраслевое исследование) / Р. Алимов // Интерес в публичном и частном праве. – М. : ГУВШЭ, 2002. – С. 93-97.
5. Апресян Р. Природа морали / Р. Апресян // Философские науки. – 1991. – № 12. – С. 60–64.
6. Бачинин В. Морально-правовая философия / В. Бачинин. – Харьков, 2000. – С. 95-111.
7. Власов Ю. Власть, право, мораль: категориальная проблематика в актуальных идеях русской философии : монография / Ю. Власов. – М. : Пропаганда, 1998. – С. 83-91.
8. Гусейнов А. Моральная демагогия как форма апологии насилия / А. Гусейнов // Вопросы философии. – 1995. – № 5. – С. 5-12.
9. Малиновский А. Злоупотребление правом : монография / А. Малиновский. – М. : МЗ-Пресс, 2002. – С. 3-15.
10. Моисеев С. Философия права : курс лекций / С. Моисеев. – Новосибирск : Сибир. ун-кое изд-во, 2003. – С. 118-127.
11. Цыбулевская О.И. Нравственные основания российского права / О.И. Цыбулевская ; под ред. Н.И. Матузова. – Саратов : ГОУВПО «Саратовская государственная академия права», 2004. – С. 3-19.
12. Цели и средства в праве и правовой политике : монография / А. Малько, К. Шундигов. – Саратов : Саратов. гос. академия права, 2003. – С. 18-26.
13. Шапп Я. О свободе, морали и праве / Я. Шапп // Государство и право. – 2002. – № 5. – С. 85-92.
14. Шморгун О. Про обмеження влад та необмежену владу: філософсько-політологічний ракурс / О. Шморгун // Вісник Національної академії наук України. – 1999. – № 11. – С. 23–39.

Тема 15. Екзистенційний вимір влади.

Влада як екзистенційна потуга бути. Інтерекзистенційний аспект влади у ситуації. Екзистенційний аспект влади у контексті публічності. Прихована сутність влади. Етимологія понять «влада» та «екзистенція». Екзистенція як постійна можливість здійснення людиною своєї потенційної сили (здатності). Влада як дарована сила людського буття. Влада як основа всіх сфер людського існування. Рольове значення влади у процесі оцінювання й вияву цінностей. Діалектичний взаємозв'язок влади із мораллю. Владна сутність людини. Людина як владна духовна істота. Влада і безвладдя як сутність людського існування. Буття як основа й умова виникнення та здійснення влади людини. Розкриття людиною влади буття через його осмислення. Підпорядкування мислення людини буттю. Влада як взаємопроникна єдність людини і буття. Влада і взаємозалежність. Влада у сфері людського співбуття. Безособова влада публічності. Свобода людини у межах підпорядкування безособовій владі публічності. Влада і безособові форми комунікації. Дискурс як сфера здійснення влади. Екзистенційно-духовна природа влади: влада як відповідальність. Філософські основи заперечення влади.

Базова література:

1. Бачинин В.А. Антропосоциологические проблемы права / В. Бачинин // Правоведение. – 2001. – № 3. – С. 27–39.
2. Влада в Україні на зламі другого і третього тисячоліть : монографія / О. Бандурка, В. Греченко. – Х. : Ун-т внутр. справ, 2009. – С. 154-161.
3. Демидов А. Ценностные измерения власти / А. Демидов // Политические исследования. – 1996. – № 3. – С. 121-128.

Додаткова література:

4. Ільїна Г. Антропологічні виміри філософії управління / Г. Ільїна // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія Економіка : збірник наук. праць. – 2012. – № 137. – С. 52–56.
5. Кабышев В. Человек и власть: конституционные принципы взаимоотношений / В. Кабышев // Личность и власть (конституционные вопросы) : межвуз. сб. науч. ст. – Ростов н/Д, 1995. – С. 14-23.
6. Козловський А. Право як екзистенція (досвід феноменологічного аналізу) / А. Козловський // Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наук. праць. Вип. 11 : Правознавство. – Чернівці : ЧДУ, 1996. – С. 3-16.
7. Краснокутский А. Власть: методология социально-философского исследования / А. Краснокутский // Новая парадигма: Альманах научных праць. – Запоріжжя : ЗДУ, 2002. – Вип. 26. – С. 27-39.
8. Палько Я. Феномен влади: вимір свободи і підлеглості / Я. Палько // Наука. Релігія. Суспільство. – 2003. – № 1. – С. 107-112.
9. Подорога В. Феномен влади / В. Подорога // Философия науки. – 1993. – № 1-3. – С. 44-55.
10. Социокультурная антропология права : монография / под ред. Н.А. Исаева, И.Л. Честнова. – СПб. : Издательский Дом «Алеф-Пресс», 2015. – С. 238-251.
11. Философия власти / К. Гаджиев, В. Ильин, А. Панарин, А. Рябов ; под. ред. В. Ильина. – М. : Изд-во Москов. ун-та, 1993. – С. 49-55.
12. Шапп Я. О свободе, морали и праве / Я. Шапп // Государство и право. – 2002. – № 5. – С. 85-92.
13. Шафіров В. Людиноцентристський підхід як методологічна основа наукових досліджень у правознавстві / В. Шафіров // Право України. – 2014. – № 1. – С. 148–155.
14. Шевченко Я.М. Ціннісні виміри права як феномена, регулюючого поведінку людини / Я.М. Шевченко // Альманах права. – 2012. – № 3. – С. 28–30.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма							Заочна форма						
	Усього	У тому числі					усього	У тому числі						
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Модуль 1														
Змістовий модуль 1. Влада: історичне, соціальне, психологічне осмислення.														
Тема 1. Генезис та розвиток класичного підходу до розуміння влади		-	2	-	-			2	-	-	-			
Тема 2. Генезис та розвиток некласичного підходу до розуміння влади			2					2	-					
Тема 3. Теорії походження влади			2											
Тема 4. Влада як явище суспільного буття.		-	2	-	-			-	-	-	-			
Тема 5. Психологія влади		-	2	-	-			-	-	-	-			
Тема 6. Влада як субстанція політичних відносин			2											
Тема 7. Класифікація влади														
Разом за змістовим модулем 1			14	-	-			2	-	-	-			
Змістовий модуль 2. Влада: правове, етичне, екзистенціальне осмислення. Державна влада.														
Тема 1. Ресурси влади		-	2	-	-			-	-	-	-			
Тема 2. Форми реалізації влади		-	2					-	-					
Тема 3. Державна влада		-	2	-	-			-	2	-	-			

Тема 4. Система стримувань і противаг як засіб організації та функціонування державної влади		-	2	-	-			-	-	-	-	
Тема 5. Право як форма прояву влади		-	2	-	-			-	-	-	-	
Тема 6. Люстрація як правовий засіб очищення влади			2					-	-			
Тема 7. Етичні аспекти влади			2					-	-			
Тема 8. Екзистенційний вимір влади			2					-	-			
Разом за змістовим модулем 2		-	16	-	-			-	2	-	-	
Усього годин		-	30	-	-			4	2	-	-	

4. Темати практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Генезис та розвиток класичного підходу до розуміння влади	2
2.	Генезис та розвиток неklasичного підходу до розуміння влади	2
3.	Теорії походження влади	2
4.	Влада як явище соціального буття	2
5.	Психологія влади	2
6.	Влада як субстанція політичних відносин	2
7.	Класифікація влади	2
8.	Ресурси влади	2
9.	Форми реалізації влади	2
10.	Державна влада	2
11.	Система стримувань і противаг як засіб організації та функціонування державної влади	2
12.	Право як форма прояву влади	2
13.	Люстрація як правовий засіб очищення влади	2
14.	Етичні аспекти влади	2
15.	Екзистенційний вимір влади	2

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Не передбачено навчальним планом	-

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Не передбачено навчальним планом	-

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Тема 1. Генезис та розвиток класичного підходу до розуміння влади. 1. Вчення Платона про діалектичність проблем влади і держави 2. Телеологічні погляди на владу А. Августина, Т. Аквінського 3. Ідея абсолютного державного порядку Н. Макіавеллі 4. Ідея абсолютної централізованої державної влади Ж. Бодена 5. Концепція влади (політичної) Дж. Локка як теорії суспільного договору 6. Інструментальна концепція влади Ж.-Ж. Руссо, Т. Гоббса 7. Концепція розподілу влади Ш.-Л. Монтеск'є 8. Раціоналізм класичної концепції влади Г. Гегеля	6
2.	Тема 2. Генезис та розвиток некласичного підходу до розуміння влади. 1. Влада як асиметричне соціальне відношення (М. Вебер, С. Д'юкс) 2. Влада як відношення панування і покори між класами (К. Маркс) 3. Влада як воля до самоствердження (Ф. Ніцше) 4. Психоаналітичні концепції влади (З. Фройд, Е. Фромм, К. Хорні) 5. Влада як політичне явище (Е. Вятр) 6. Біхевіористський аналіз влади (Е. Торндайк, Г. Ласуелл) 7. Реляційний підхід у визначенні влади (А. Арендт) 8. Постструктуралістська концепція влади (М. Фуко)	6
3.	Тема 3. Теорії походження влади. 1. Теологічна теорія походження влади	6

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Патріархальна теорія походження влади 3. Договірна теорія походження влади 4. Органічна теорія походження влади 5. Теорія насильства 6. Еволюційна теорія походження влади 7. Теорія суперництва елітарних груп 8. Психофізіологічна теорія походження влади 	
4.	<p>Тема 4. Влада як явище суспільного буття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура влади 2. Мета та цілі влади 3. Принципи ефективності влади 4. Дихотомія прояву влади: влада безпосередня та влада опосередкована 5. Влада як феномен зняття протиріч у суспільстві 6. Основні напрямки соціального прояву влади: <ul style="list-style-type: none"> - влада з позиції персонального атрибуту; - влада з позиції міжперсональної конструкції; - влада з позиції асиметричного причинного феномена; - влада з позиції ресурсу 	6
5.	<p>Тема 5. Психологія влади.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Влада і вплив 2. Влада і лідерство 3. Психологічні характеристики лідера 4. Психологічні потреби влади 5. Співвідношення потенціалу влади та психологічних характеристик людини як суб'єкта 6. Співвідношення потенціалу влади та психологічних характеристик людини як особистості 7. Співвідношення потенціалу влади та психологічних характеристик людини як індивідуальності 	6
6.	<p>Тема 6. Влада як субстанція політичних відносин.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політика як форма реалізації влади 2. Політичні особливості влади як сили і ризик влади 3. Пастки влади як саморуйнації особи і суспільства 4. Влада як форма самореалізації політичної свободи і політичної відповідальності 5. Влада як авторитетне підпорядкування: «влада авторитету» та «авторитет влади» 6. Атрибутивні властивості владних відносин: політика, право, економіка, пропаганда. 7. Бюрократична влада 	6

7.	<p>Тема 7. Класифікація влади.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За сферами вияву (соціальна, політична, державна, економічна, юридична, світська, духовна, сімейна) 2. За обсягом прерогатив (державна, міжнародна) 3. За суб'єктом влади (влада народу, класова, партійна, парламентська, президентська) 4. За типом суб'єкта влади (одноосібна, колегіальна, групова) 5. За методами здійснення (примушення, насильство, переконання) 6. За режимом правління (тоталітаризм, авторитаризм, лібералізм, демократизм) 7. За джерелом (влада винагороди, примусу, нормативна, еталонна, інформаційна) 8. За рівнем (загальнодержавна, регіональна, місцевого самоврядування) 	6
8.	<p>Тема 8. Ресурси влади.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Матеріальні ресурси влади 2. Соціальні ресурси влади 3. Духовні ресурси влади 4. Демографічні ресурси влади 5. Політичні ресурси влади 6. Силкові ресурси влади 7. Правові ресурси влади 	6
9.	<p>Тема 9. Форми реалізації влади.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Панування 2. Керівництво 3. Управління 4. Координація 5. Організація 6. Контроль 	6
10.	<p>Тема 10. Державна влада.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Атрибутивні властивості державної влади 2. Функції державної влади 3. Принципи державної влади 4. Методи здійснення державної влади 5. Легалізація та легітимація державної влади 6. Система стримувань і противаг як засіб організації державної влади 	6

11.	<p>Тема 11. Система стримувань і противаг як засіб організації та функціонування державної влади.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історична трансформація «вертикальної» ієрархії влади на «горизонтальну» (Дж. Локк, Т. Гоббс, Ш. Монтеск'є, Т. Джефферсон) 2. Дворівнева структура системи стримувань і противаг: вертикальна і горизонтальна 3. Методи системи стримувань і противаг 4. Процедури реалізації системи стримувань і противаг 5. Законодавча влада у системі розподілу державної влади 6. Виконавча влада у системі розподілу державної влади 7. Судова влада у системі розподілу державної влади 8. Інформаційна влада 	6
12.	<p>Тема 12. Право як форма прояву влади.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Право як політика та інструмент державної влади 2. Силова природа влади: влада як примус 3. Влада як антипод права 4. Правова й антиправова влада 5. Позитивістська конструкція співвідношення влади і права 6. Природно-правова конструкція співвідношення влади і права 7. Соціологічно-правова конструкція співвідношення влади і права 8. Психологічно-правова конструкція співвідношення влади і права 	6
13.	<p>Тема 13. Люстрація як правовий засіб очищення влади.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та особливості люстраційного процесу 2. Принципи люстраційного процесу 3. Ресурси люстраційного процесу. 4. Посади, щодо яких здійснюються заходи з очищення влади 5. Критерії здійснення очищення влади 6. Повноваження Міністерства юстиції України у механізмі проведення перевірок за процесом очищення влади 7. Єдиний державний реєстр осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади». 	6

14.	Тема 14. Етичні аспекти влади. 1. Моральна культура суб'єкта влади 2. Свідомість суб'єкта влади як базовий компонент культури 3. Етичний кодекс як основа самоконтролю суб'єкта влади 4. Моральна демагогія, правовий і політичний популізм як етичні проблеми співвідношення цілей та засобів 5. Патології влади: деградація влади, деформація влади, дестабілізація влади 6. Зловживання владою	6
15.	Тема 15. Екзистенційний вимір влади. 1. Владна сутність людини 2. Влада і комунікація 3. Влада і свобода 4. Влада і відповідальність 5. Влада традицій: психофізіологічні механізми 6. Влада як символ. Символи влади та їх інтерпретація у різних культурах	6
	Разом	90

8. Індивідуальні завдання

1. Влада як символічний засіб обміну у теорії В. Парето
2. Наука про владу – «кратологія» В. Халіпова
3. Атрибутивно-субстанційний підхід у визначенні влади
4. Авторитарна влада
5. Адміністративна влада
6. Демократична влада
7. Державна влада та проблема цінностей
8. Ноократія. Інтелектуальна влада
9. Онтологічно-субстанціальний аспект легітимації влади
10. Тоталітарна влада
11. Екзистенційно-духовна природа влади: влада як відповідальність
12. Влада як феномен зняття конфліктів у суспільстві
13. Філософські проблеми права і влади у суспільстві, що трансформуються
14. Влада і громадянське суспільство
15. Інституційний вимір влади
16. Влада як гносеологічний процес
17. Влада як психологічне поле
18. Влада і свобода
19. Влада традицій: психофізіологічні механізми
20. Символи влади та їх інтерпретація у різних культурах. Влада як символ
21. Первинна влада: асиметрія у відношеннях віку, гендеру та рідства

9. Методи навчання

З метою забезпечення викладання навчальної дисципліни «Філософія влади» використовуються наступні методи навчання:

1. Пояснювально-ілюстративний метод;
2. Репродуктивний метод;
3. Метод проблемного викладення;
4. Евристичний метод;
5. Дослідницький метод.

10. Методи контролю

Основними методами контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу є:

- усні опитування;
- фронтальні опитування;
- контрольні роботи;
- тестові завдання;
- колоквіуми;
- реферативні доповіді;
- підсумкові контрольні роботи;
- семестровий залік.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест (залік)	Сума	
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		
4	4	4	4	4	5	5	3	3	4	4	4	4	4	4	40	100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	--	--

12. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації зі спецкурсу «Філософія влади».
2. Методичні рекомендації до написання магістерських робіт.
3. Методичні рекомендації до виконання Комплексної контрольної роботи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Авторханов А. Технология власти : монография / А. Авторханов. – М., 1992. – 358 с.
2. Аникевич А. Категориальный ряд власти: социально-философский аспект / А. Аникевич. – Красноярск: Изд-во Краснояр. ун-та, 1998. – 208 с.
3. Антропология власти. Хрестоматия по политической антропологии : В 2 т. ; сост. и отв. ред. В. Бочаров. – Т.1. Власть в антропологическом дискурсе. – СПб. : Санк-Петербур. ун-т, 2006. – 491 с.
4. Байтин М. Государство и политическая власть : монография / М. Байтин. – Саратов : Печать, 1972. – 264 с.
5. Бандурка О. Власть в Україні на зламі другого і третього тисячоліть : монографія / О. Бандурка, В. Греченко. – Харків : Ун-т внутр. справ, 2009. – 304 с.
6. Барабаш Ю. Ефективність державної влади в умовах дефіциту демократії (конституційні аспекти) / Ю. Барабаш // Право України. – 2015. – № 5. – С. 81–89.
7. Власов Ю. Власть, право, мораль: категориальная проблематика в актуальных идеях русской философии : монография / Ю. Власов. – М. : Пропаганда, 1998. – 158 с.
8. Власть : Очерки современной политической философии Запада / В. Мшвениерадзе, И. Кравченко, Е. Осипова и др. – М. : Наука, 1989. – 230 с.
9. Журов М. Основы теории общения: Аффiliation и власть как социально-психологические феномены в организации совместных отношений : монография / М. Журов. – Симферополь; Харьков: Бланк-Экспресс, 2000. – 102 с.
10. Зотова З. Власть и общество: проблемы взаимодействия : монография / З. Зотова. – М. : ИКФ «Омега-Л», 2001. – 389 с.
11. Исаев И. Метафизика власти и закона / И. Исаев. – М. : Юрист, 1998. – 362 с.
12. Конфисохор А. Психология власти : учеб. пособие / А. Конфисохор. – СПб., 2001. – 398 с.

13. Куян І. Забезпечення верховенства державної влади як необхідна передумова ефективності управління суспільством / І. Куян // Право України. – 2015. – № 5. – С. 39–46.
14. Ледяев В. Власть: концептуальный анализ / В. Ледяев. – М. : РОССПЭН, 2001. – 384 с.
15. Лученко Д. Очищення влади (люстрація): погляд крізь практику Вищого адміністративного суду України / Д. Лученко // Право України. – 2015. – № 9. – С. 77–78.
16. Максакова Р. Влада народу як першооснова забезпечення ефективного державного управління / Р. Максакова // Право України. – 2015. – № 5. – С. 90–96.
17. Миколенко О. Люстрація як правовий засіб очищення влади: правова природа та проблеми реалізації / О. Миколенко // Право України. – 2016. – № 9. – С. 63–70.
18. Прилуцький С. Концептуальні підходи до реформування судової влади / С. Прилуцький // Право України. – 2015. – № 11. – С. 113–125.
19. Проблеми влади і права в умовах посттоталітарних трансформацій: міждисциплінарний аналіз : Монографія / М. Панов, О. Данильян, С. Максимов та ін. ; за заг. ред. акад. АПрН України М. Панова, проф. О. Данильяна. – Х. : Право, 2004. – 360 с.
20. Разделение властей : учеб. пособие / отв. ред. проф. М. Марченко. – М. : МГУ; Юрайт-Издат, 2004. – 428 с.
21. Система стримувань і противаг у сфері державно-управлінських відносин: монографія ; за заг. ред. В. Ребкала, М. Логунової, В. Шахова. – К.: НАДУ, 2008. – 72 с.
22. Скрипнюк В. Забезпечення ефективності функціонування системи демократичної влади: Україна і зарубіжний досвід / В. Скрипнюк // Право України. – 2015. – № 5. – С. 72–80.
23. Смородинський В. Проблема впровадження люстраційних процедур очищення державної влади / В. Смородинський // Право України. – 2015. – № 5. – С. 111–120.
24. Теплюк М. Конституційні основи ефективності державної влади в Україні в умовах здійснення реформ / М. Теплюк // Право України. – 2015. – № 5. – С. 47–53.
25. Тоффлер Э. Метаморфозы власти / Э. Тоффлер. – М., 1992. – 465 с.
26. Философия власти : науч. пособие / под ред. В. Ильина. – М., 1993. – 643 с.
27. Фуко М. Интеллектуалы и власть: Избранные политические статьи, выступления и интервью / М. Фуко. – М. : Праксис, 2002. – 384 с.
28. Хабермас Ю. Демократия. Разум. Нравственность / Ю. Хабермас. – М. : Академия, 1995. – 244 с.
29. Халипов В. Введение в науку о власти : уч. пособие / В. Халипов. – М., 1996. – 443 с.
30. Халипов В. Власть. Основы кратологии / В. Халипов. – М. : Луч, 1995. – 543 с.

31. Халипов В. Кратология как система наук о власти / В. Халипов. – М. : Республика, 1999. – 344 с.
32. Халипов В. Энциклопедия власти / В. Халипов. – М. : Академический Проект; Культура, 2005. – 1056 с.
33. Чиркин В. Государственное управление. Элементарный курс / В. Чиркин. – М. : Юристъ, 2001. – 320 с.
34. Чиркин В. Законодательная власть / В. Чиркин. – М. : НОРМА, 2008. – 336 с.
35. Шаповал В. Виконавча влада в контексті форм державного правління (теорія і практика світового конституціоналізму) / В. Шаповал // Право України. – 2015. – № 11. – С. 77–88.
36. Шаповал В. Виконавча влада в контексті форм державного правління (теорія і практика світового конституціоналізму) / В. Шаповал // Право України. – 2015. – № 12. – С. 92–100.
37. Шемшученко Ю. Проблеми децентралізації публічної влади в контексті підвищення її ефективності / Ю. Шемшученко, М. Пухтинський // Право України. – 2015. – № 5. – С. 39–46.
38. Юревич І. Судове право як гарантія єдності судової влади / І. Юревич // Право України. – 2015. – № 5. – С. 194–201. Ющик О. Загальні теоретико-методологічні питання ефективного державного управління / О. Ющик // Право України. – 2015. – № 5. – С. 17–27.

Додаткова:

39. Алёхин В. Воля и власть в социальном управлении (историко-философский аспект) / В. Алёхин, Н. Коноваленко // Менеджер. – 1998. – № 1. – С. 75–81.
40. Амелин В. Власть как общественное явление / В. Амелин // Социально-политические науки. – 1991. – № 2. – С. 38–41.
41. Антонович И. Общественные движения и проблема власти / И. Антонович // Социально-политические науки. – 1991. – № 4. – С. 3–9.
42. Баллестрем К. Власть и мораль (основная проблема политической этики) / К. Баллестрем // Философские науки. – 1991. – № 8. – С. 83–93.
43. Борзунова Е. Социологические концепции легитимности власти Т. Парсонса и М. Вебера : Сравнительный анализ / Е. Борзунова // Социс : Социологические исследования. – 1997. – № 9. – С. 98–102.
44. Брехаря С. Мотивація влади як чинник політичної діяльності / С. Брехаря // Наукові записки : Збірник. – Вип. 11. – К. : ІПіЕНД, 2000. – С. 340–347.
45. Бульба О. До питання поділу влади в Україні: пошук оптимальних варіантів / О. Бульба // Право України. – 2004. – № 4. – С. 27–29.
46. Бульбенюк С. Аналіз могутності і впливу в концепті політичної влади: основні підходи та напрями / С. Бульбенюк // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2010. – № 1. – С. 155–159.
47. Вартикян Р. Концепция разделения властей: теория и опыт, история и современность / Р. Вартикян // Юридический вестник. – 2000. – Вып. 4. – С. 3–15.
48. Василюк С. Теорія поділу влади й судова влада в Україні / С. Василюк // Право України. – 2002. – № 5. – С. 8–11.

49. Вебер М. Основные понятия стратификация / М. Вебер // Социс. – 1994. – № 5. – С. 147–156.
50. Вельский К. О функциях исполнительной власти / К. Вельский // Государство и право. – 1997. – № 3. – С. 53–57.
51. Вельский К. Разделение властей и ответственность в государственном управлении (политический аспект) : монография / К. Вельский. – М. : Правоведение, 1990. – 238 с.
52. Вербицька І. Поняття «ressentiment» у концепції волі до влади Ф. Ніцше й у моральному вченні М. Шелера / І. Вербицька // Мультиверсум. Філософський альманах : зб. наук. праць. – Вип. 52. – К. : Український Центр духовної культури, 2006. – С. 96–104.
53. Вербицька І. Влада і Mitsein в екзистенціальній філософії М. Гайдегера / І. Вербицька // Практична філософія. Науковий журнал. – № 1 (23). – 2007. – К. : ПАРАПАН, 2007. – С. 135–141.
54. Вербицька І. Співвідношення влади і буття в філософії М. Гайдегера / І. Вербицька // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук. праць. – Вип. 62. – К. : Український Центр духовної культури, 2007. – С. 149–157.
55. Верещак А. Философско-правовые аспекты категории «власть» / А. Верещак // Философия права. – 2001. – № 1(3). – С. 53–54.
56. Волков В. Кратология как наука и учебная дисциплина / В. Волков // Власть. – 2002. – № 4. – С. 12–14.
57. Гаганова Н. Концепция разделения властей и идея субсидиарности / Н. Гаганова // Государство и права. – 2003. – № 3. – С.88–91.
58. Гусейнов А. Философия, мораль, політика : монография. – М. : ИКЦ Академкнига, 2002. – 304 с.
59. Демидов А. Власть в единстве и многообразии ее измерений / А. Демидов // Государство и право. – 1995. – № 11. – С. 84–88.
60. Демидов А. Ценностные измерения власти / А. Демидов // Политические исследования. – 1996. – № 3. – С. 121–128.
61. Дмитриев Ю. Соотношение понятий политической и государственной власти в условиях формирования гражданского общества / Ю. Дмитриев // Государство и право. – 1994. – № 7. – С. 79–82.
62. Дмитриев Ю. Гражданин и власть / Ю. Дмитриев, А. Златопольский. – М. : Манускрипт, 1994. – 160 с.
63. Добош О. Юридична конструкція влади / О. Добош // Науково-аналітичний журнал з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності. – 2010. – Січ.-лют. – № 1 (67), ч. 2. – С. 143–148.
64. Добош О. Державна влада в системі соціальної влади / О. Добош // Науково-аналітичний журнал з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності. – 2010. – Трав.-черв. – № 3(69), ч. 2. – С. 225–230.
65. Добош О. Сучасна правова думка про взаємозумовленість влади і права / О. Добош // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2010. – Вип. 2. – С. 35–42.

66. Добош О. Взаємозв'язок влади і права: еволюція концепцій / О. Добош // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2010. – Вип. 3. – С. 57–65.
67. Домбровська О. Влада як правова категорія: поняття, види та функції / О. Домбровська // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2008. – № 4 (14). – С. 73–77.
68. Дунаєва Л. Особливості аналізу категорії «влада» в сучасних політологічних дослідженнях / Л. Дунаєва // Наукові праці. Політологія. – 2009. – № 97. – С. 6–10.
69. Євтушенко О. Влада у категоріальному апараті сучасної політичної науки / О. Євтушенко // Гілея. – 2010. – № 40. – С. 1–11.
70. Жискар д'Естен В. Власть и жизнь ; пер. с фр. / Жискар д'Естен В. – М., 1996. – 335 с.
71. Жуков В. Верховная власть и государственное управление : монография / В. Жуков. – М. : [Б. и.], 1998. – 169 с.
72. Журов М. Модификация методов тестирования личности в стремлении к аффилиации и власти / М. Журов // Вісник Харківського університету. Серія «Психологія». – 2000. – № 483. – С. 59–62.
73. Зайдель М. Сучасні та постмодерністські концепції природи та еволюції влади / М. Зайдель // Вісник Харківського національного університету ім. В. Каразіна. – Х. : Видавництво ХНУ ім. В. Каразіна. – 2010. – № 912 : Серія. Питання політології. – Вип. 17. – С. 49–55.
74. Заколотный В. Государство как основной институт политической власти : учеб. пособие / В. Заколотный. – М. : МГТА, 1999. – 274 с.
75. Зверев А. Теория бюрократии: от М. Вебера до Л. Фон Мизесу / А. Зверев // Государство и право. – 1992. – № 1. – С. 88–94.
76. Здравосмыслов А. Власть и общество / А. Здравосыслов // Социологический журнал. – 1994. – № 2. – С. 75–81.
77. Зимовець Р. Дискусія Фуко-Габермас: питання теорії влад / Р. Зимовець // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності : зб. наук. праць ; відп. ред. М. Бровко, О. Шутов. – К. : Аквілон-плюс, 2000. – С. 160–168.
78. Зюзина Т. Единство государства и разделение властей в истории политических и правовых учений / Т. Зюзина // Философия права. – 2009. – № 6. – С. 22–27.
79. Ильин М. Власть / М. Ильин, А. Мельвиль // Полис. – 1997. – № 6. – С. 146–163.
80. Исаев И. Платон: игровые элементы властвования / И. Исаев // Государство и право. – 1993. – № 11. – С. 61–70.
81. Исаев И. Politica Hermetia: скрытые аспекты власти / И. Исаев. – М. : Юристъ, 2003. – 575 с.
82. Кабышев В. Человек и власть: конституционные принципы взаимоотношений / В. Кабышев // Личность и власть (конституционные вопросы) ; межвуз. сбор. науч. статей. Ростов н/Д, 1995. – С. 14–23.

83. Капустіна Н. Вплив уявлень про владу Ж. Дельоза на формування сучасної філософсько-правової концепції влади / Н. Капустіна // Актуальні проблеми держави і права. – Вип. 11. – Одеса : Юридична література, 2001. – С. 687–689.
84. Капустіна Н. Зміна уявлень про владу: від раціоналізму Шарля Монтеск'є до постструктуралізму Ролана Барта // Актуальні проблеми держави і права. – Вип. 16. – Одеса : Юридична література, 2002. – С. 139–141.
85. Капустіна Н. Право влади або влада права? (Шляхи розвитку правової держави) / Н. Капустіна // Актуальні проблеми держави і права. – Вип. 12. – Одеса: Юридична література, 2001. – С. 244–247.
86. Капустіна Н. Реалізація сучасних уявлень про владу: суперечності та шляхи їх подолання / Н. Капустіна // Актуальні проблеми держави і права. – Випуск 18. – Одеса : Юридична література, 2003. – С. 687–690.
87. Козловський А. Право як пізнання : Вступ до гносеології права / А. Козловський. – Чернівці : Рута, 1999. – 295 с.
88. Копилов В. Філософія влади: діагноз поточного стану / В. Копилов // Гуманітарний часопис. – 2009. – № 1. – С. 26–36.
89. Косов Р. Теория разделения властей : учеб. пособие / Р. Косов. – Тамбов : Тамб. гос. тех. ун-т, 2005 – 80 с.
90. Краснов Б. Власть как общественное явление / Б. Краснов // Социально-политический журнал. – 1994. – № 7–8. – С. 24–26.
91. Краснов Б. Теория власти и властных отношений / Б. Краснов // Социально-политический журнал. – 1994. – № 3. – С. 76–84.
92. Краснов М. Ответственность власти / М. Краснов. – М. : Политиздат, 1991. – 496 с.
93. Краснокутський О. Сучасна влада в межах еволюційної парадигми // Нова парадигма: Альманах наукових праць / О. Краснокутський. – Запоріжжя : ЗДУ, 2002. – Вип. 24. – С. 107-114.
94. Краснокутський А. Власть: методологія соціально-філософського дослідження / А. Краснокутський // Нова парадигма: Альманах наукових праць. – Запоріжжя : ЗДУ, 2002. – Вип. 26. – С. 27-39.
95. Краснокутський А. Основные этапы и тенденции развития кратологической мысли / А. Краснокутський // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряниці. – Запоріжжя : Просвіта, 2003. – Вип. 10. – С. 97-104.
96. Краснокутський А. Содержание понятия власти / А. Краснокутський // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя : ЗДІА, 2003. – Вип. 12. – С. 117-129.
97. Кривенко Л. Законодавча влада в системі державної влади / Л. Кривенко // Вісник Академії правових наук України. – 2001. – № 1. – С. 68–71.
98. Крестева А. Власть и элита в обществе без гражданского общества / А. Крестева // Социологические исследования. – 1996. – № 4. – С. 19–29.
99. Кропоткин П. Анархия, ее философия, ее идеал / П. Кропоткин // Форум. – 1989. – № 21. – С. 120–150.

100. Курскова Г. Политический феномен власти / Г. Курскова // Социально-гуманитарные знания. – 2000. – № 1. – С. 95–102.
101. Ладиченко В. Аксиологічна природа організації державної влади / В. Ладиченко // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 1. – С. 9–15.
102. Ладиченко В. Україні потрібна цілісна та єдина влада / В. Ладиченко // Нова політика. – 1997. – С. 16–18.
103. Левакин И. Философско-правовые и исторические основы разделения государственной власти / И. Левакин // Законодательство и экономика. – 2005. – № 1. – С. 21–24.
104. Ледяев В. Современные концепции власти: аналитический обзор / В. Ледяев // Социологический журнал. – 1996. – № 3/4. – С. 109–126.
105. Ломжець Ю. Формування оптимальної концепції розподілу влади (зарубіжний і вітчизняний досвід) / Ю. Ломжець // Наукові праці. – 2010. – Том 131. – Вип. 118. – С. 173–178.
106. Макаренко В. Концепция власти в политической социологии М. Вебера / В. Макаренко // Государство и право. – 1985. – № 5. – С. 111–116.
107. Малейн Н. Закон, ответственность и злоупотребление правом / Н. Малейн // Советское государство и право. – 1991. – № 11. – С. 28–34.
108. Малько А. Лоббизм: проблемы правового регулирования : монография / А. Малько, В. Субочев. – Пятигорск, 2003. – 200 с.
109. Мамут Л. «Разделение властей» или разделение публично-властных полномочий / Л. Мамут // Право. Журнал Высшей школы экономики. – 2009. – № 6. – С. 3–11.
110. Мишин А. Принцип разделения властей в конституционном механизме США / А. Мишин. – М. : Белые Мальвы, 1998. – 382 с.
111. Монтескье Ш. О духе законов / Ш. Монтескье. – М. : Госполитиздат, 1955. – 294 с.
112. Музиченко Г. Принципи та механізми здійснення влади в сучасних політичних системах / Г. Музиченко // Наукові праці. – 2009. – № 97. – С. 62–65.
113. Николаев Е. Принцип разделения власти и проблемы государственного строительства / Е. Николаев // Право и политика. – 2003. – № 12 (48). – С. 12–21.
114. Огурцов А. Наука: власть и коммуникация / А. Огурцов // Вопросы философии. – 1990. – № 11. – С. 128–135.
115. Остафійчук Л. Судова влада в Україні в контексті теорії правової держави / Л. Остафійчук // Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наук. праць. Вип. 147 : Правознавство. – Чернівці : Рута, 2002. – С. 19–22.
116. Павлова Т. Правові підстави поділу влади у філософії Г.В.Ф. Гегеля / Т. Павлова // Філософія. – 2009. – вер.-жовт. № 5 (67). – С. 76–79.
117. Палько Я. Феномен влади: виміри свободи і підлеглості / Я. Палько // Наука. Релігія. Суспільство. – 2003. – № 1. – С. 107–112.

118. Панарин А. Онтология власти / А. Панарин // *Философия власти* / К. Гаджиев, В. Ильин, А. Панарин, А. Рябов ; под. ред. В. Ильина. – М. : Изд-во Москов. ун-та, 1993. – 349 с.
119. Парсонс Т. О понятии «политическая власть» / Т. Парсонс // *Антология мировой политической мысли: в 4т.* – М., 1997. – Т. 2. – С. 479–486.
120. Подорога В. Феномен власти / В. Подорога // *Философия науки.* – 1993. – № 1–3. – С. 44–55.
121. Притика Д. Судова влада у контексті політичної реформи / Д. Притика // *Вісник господарського судочинства.* – 2003. – № 2. – С. 113–115.
122. Процюк І. Становлення вчення про форму правління / І. Процюк // *Державне будівництво та місцеве самоврядування.* – 2009. – Вип. 17. – С. 21–34.
123. Пферсман О. Понятие разделения властей и проблема «власти во власти» / О. Пферсман // *Конституционное право: восточноевропейское обозрение.* – М. : Ин-т права и публичной политики. – 2004. – № 2 (47). – С. 44–49.
124. Реснянская О. Законодательная, исполнительная и судебная ветви власти в системе разделения властей / О. Реснянская // *Известия Алтайского государственного университета.* – 2009. – № 4-1. – С. 280–283.
125. Романенко В. Разделение властей в теории и практике конституционализма / В. Романенко // *Теория и практика общественного развития.* – 2010. – № 3. – С. 173–177.
126. Саверенчук О. Феномен власти. Особенности его трансформации к социальным условиям / О. Саверенчук // *Вісник Луганської академії внутрішніх справ.* – Луганськ, 2003. – Вип. 3. – С. 18–25.
127. Савін В. Відповідальність державної влади перед суспільством / В. Савін // *Держава і право.* – 2000. – № 12. – С. 64–67.
128. Сапронов П. Власть как метафизическая и историческая реальность / П. Сапронов. – СПб. : Церковь и культура, 2001.
129. Сіренко В. Деякі зауваження до питання про природу влади / В. Сіренко // *Право України.* – 2009. – № 11. – С. 46–51.
130. Сиренко В. Интересы и власть : монография / В. Сиренко. – К. : Орианти, 2006. – 534 с.
131. Сітарський О. Співвідношення законодавчої та виконавчої влади в державному управлінні в політичних концепціях Просвітництва / О. Сітарський // *Ефективність державного управління : зб. наук. праць.* – 2008. – Вип. 16/17. – С. 156–163.
132. Ситник О. Влада як проблема політичної філософії: аналітичний огляд концепцій / О. Ситник // *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки.* – 2008. – № 12. – С. 113–117.
133. Скрипнюк В. Державна влада в Україні: проблеми взаємодії політики і управління / В. Скрипнюк // *Право України.* – 2003. – № 3. – С. 14–20.
134. Скрипнюк В. Державна влада в контексті теорії системного аналізу політики Девіда Істона / В. Скрипнюк // *Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наук. праць. Вип. 147 : Правознавство.* – Чернівці : Рута, 2002. – С. 14–18.

135. Скрипнюк В. «Політична участь» та її роль у процесі реалізації державної влади / В. Скрипнюк // Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наук. праць. Вип. 161 : Правознавство. – Чернівці : Рута, 2002. – С. 16–22.
136. Славный Б. Проблема власти: новое измерение / Б. Славный // Полис. – 1991. – № 5. – С. 85–90.
137. Слободянюк А. Соціальні норми та цінності як невід’ємні характеристики категорії влади / А. Слободянюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія : Соціологія. Психологія. Педагогіка. – Вип. 9. – К., 2000. – С. 5 – 7.
138. Слободянюк А. Роль громадської думки в процесі демократизації влади (історико-соціологічний аспект) / А. Слободянюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Соціологія. Психологія. Педагогіка. – Вип. 10. – К., 2001. – С. 17–20.
139. Слободянюк А. Еволюція категорії “влада” в історико-соціологічному процесі / А. Слободянюк // Соціальні виміри суспільства : зб. наук. робіт молодих науковців. – Вип. 4. – К. : Стило, 2001. – С. 64–72.
140. Слободянюк А. Проблеми визначення сутності влади в сучасних західних концепціях / А. Слободянюк // Українська культура в іменах і дослідженнях : Наукові записки Рівненського державного інституту культури. – Рівне, 1998. – Вип. III. – С. 63–67.
141. Солодухин К. Власть как предмет юридико-политической науки / К. Солодухин // Государство и право. – 2009. – № 12. – С. 96–100.
142. Станских С. Особенности конституционного принципа разделения властей / С. Станских // Конституционный вестник. – 2008. – № 1(9). – С. 159–170.
143. Сухорукова А. Теоретично-конституційні аспекти феномену органів державної влади України / А. Сухорукова // Наукові праці. – 2008. – № 66. – С. 134–137.
144. Сущенко В. Психологія державної влади та конфлікт інтересів особи / В. Сущенко // Прокуратура. Людина. Держава. – 2005. – № 10(52). – с.55–60.
145. Тереза Д. Судебная власть в составе модели разделения властей / Д. Тереза // Юрист-Правовед. – 2008. – № 5. – С. 100–103.
146. Тихомиров Ю. Власть в обществе: единство и разделение / Ю. Тихомиров // Советское государство и право. – 1990. – № 2. – С. 35–43.
147. Тосунян Г., Викулин А. Деньги и власть. Теория разделения властей и современность : монография / Г. Тосунян, А. Викулин. – М. : Дело, 1998. – 322 с.
148. Турчин Я. Принципи і шляхи реалізації державної влади в науково-теоретичних працях Отто Ейхельмана / Я. Турчин // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2009. – № 21. – С. 39-45.
149. Унпелёв А. Политология, власть, демократия, личность / А. Унпелёв. – М. : Политиздат., 1994. – 320 с.
150. Фрицький Ю. Система стримувань і противаг як засіб організації та функціонування державної влади в Україні / Ю. Фрицький // Право і суспільство. – 2009. – № 2. – С. 12–17.

151. Фрицький Ю. Функції державної влади та їх здійснення на сучасному етапі формування української державності / Ю. Фрицький // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 1. – С. 36–45.
152. Хабермас Ю. Будущее человеческой природы / Ю. Хабермас. – М. : Весь мир, 2002. – 144 с.
153. Халипов В. Власть: система и механизм / В. Халипов // Деловая жизнь. – 1991. – № 22. – С. 56–65.
154. Халипов В. Ф. В повестке дня кратология – наука о власти / В. Халипов // Власть. – 1995. – № 1. – С. 2-6.
155. Халипов В. Кратология как система наук / В. Халипов // Интеллектуальный мир. – 1996. – № 8. – С. 6-8.
156. Цокур Є. Політико-правові концепції феномену політичної влади / Є. Цокур // Право України. – 2009. – № 11. – С. 132–138.
157. Чайковский Ю. Об эволюционных взглядах Карла Поппера / Ю. Чайковский // Вопросы философии. – 1995. – № 12. – С. 116–121.
158. Черданцев А. Государственная власть и ее образование / А. Черданцев // Правоведение. – 1992. – № 2. – С. 126–132.
159. Чехович Т. Механізм стримувань та противаг як спосіб вирішення конфліктів між органами державної влади / Т. Чехович // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – К. : Київський національний університет імені Т. Шевченка, 2001. – Вип. 43. – С. 21–24.
160. Чехович Т. Сутність та юридична природа державної влади / Т. Чехович // Часопис Київського університету права. – К. : Київський університет права, 2003. – № 3. – С. 18–21.
161. Чиркин В. Легализация и легитимация государственной власти / В. Чиркин // Государство и право. – 1995. – № 8. – С. 97–104.
162. Чиркин В. О понятии «ветвь государственной власти» / В. Чиркин // Право и политика. – 2003. – № 4(40). – С. 5–6.
163. Чиркин В. О публичной власти (Постановка проблемы) / В. Чиркин // Государство и право. – 2003. – № 10. – С. 8–15.
164. Чиркин В. Политическая и государственная власть / В. Чиркин // Советское государство и право. – 1988. – № 1. – С. 21–29.
165. Чиркин В. Разделение властей: социальные и юридические аспекты / В. Чиркин // Советское государство и право. – 1990. – № 8. – С. 7–10.
166. Шаповал В. Конституційний механізм державної влади в незалежній Україні: політико-правові проблеми організації виконавчої влади / В. Шаповал // Право України. – 1997. – № 1. – С. 30–34.
167. Шморгун О. Про обмеження влад та необмежену владу. Філософсько-політологічний ракурс / О. Шморгун // Вісник Національної Академії Наук України. – 1999. – № 11. – С. 23–39.
168. Шпакова Р. Легитимность политической власти: Вебер и современность / Р. Шпакова // Государство и право. – 1990. – № 3. – С. 134–143.

169. Шпакова Р. Проблемы харизматической власти в социологии права М. Вебера / Р. Шпакова // Государство и право. – 1988. – № 11. – С. 123–130.
170. Alexander C. Bringing Democracy Back / C. Alexander // Universalistic Solidarity and the Civil Sphere' in Intellectuals and Politics: Social Theory in a Changing World. – Newbury Park, 1991. – 89 s.
171. Funk and Wagnalis. New Standard dictionary of the English Language. -N.Y.: Funk and Wagnalis Company, 1963. – P. 187.
172. Hirschman A.O. Social Conflicts as Pillars of Democratic Society //A Propensity of SelfSubversion. – Cambridge (Mass.)&London: Harvard Univ. Press, 1995. – 67 p.
173. Loning. Lehrbuch des deutschen Verwaltungsrechts / Loning. – 1984, ss. 12-13. – P. 65.
174. Reber A. S. The penguin dictionary of psychology / A. S. Reber – Harmondsworth, Middlesex, England; N.Y.: Viking, 1985. – P. 454.
175. Simon Y. R. Philosophy of Democratik Government. / Y. R. Simon– L.: : First University of Notre Dame Press Edition, 1993. – 344 p.
176. Webster s Third International Dictionary. – London: G. Bell, 1962. – P- 1411
177. Webster's New Universal Unabridged Dictionary. Deluxe Second Edition.- New Jork: Simon and Schuster, Tree of Knowlege,1983.- 2129 + 160 p. p.1035.
178. Mediation als Verfahren konsensualer Streitbeilegung (Die deutsche, polnische und ukrainische Perspektive). – Regensburg: Peter Lang, 2012. – 244 S.

15. Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua
2. <http://e-learning.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1066>